5de Jaar. 1851. No. 13. Donderdag 13 Februarij.

De Prijs is *f* 1.80 voor het vierendeel jaar en vrachtvrij door het geheele Rijk *f* 2. Enkele nommers *f* 0.10.

Aankondigingen worden geplaatst, van een tot vijf regels tegen *f* 1.— elke regel meer *f* 0.20 buiten *f* 0.35 zegelregt.

LANDBOUW-COURANT.

Hoofdredacteur Dr. J. WTTEWAALL.

Vooruitgang bij den Landbouw.

(*Vervolg van bldz 30.*)

Dien de schoen past trekt hem aan.

Wat nu de lieden aangaat die de mogelijkheid der verbetering der Belgische veerassen betwisten, zoo toont hen in Engeland driejarige ossen, éénjarige schapen en varkens van 6 maanden die eene ontwikkeling bekomen hebben tot welke onze inlandsche dieren slechts bij eenen dubbelen ouderdom bereiken.

Aan welke oorzaak moet men deze buitengemeene ontwikkeling toeschrijven, ten zij aan de opofferingen die men in Engeland voor de vee-verbeteringen doet? Men vindt aldaar stieren waarvoor *f* 12,500 betaald wordt; koeijen van *f* 5,000; Rammen van *f* 2,500, enz. De heer LEFEBVRE-Ste-MARIE, zegt in een verslag aan het Fransch-Gouvernement ingediend, dat bij de heer M. BATES, den beroemdsten veeteeler van Engeland, een gewoon kalf tot *f* 2,500 betaald werd, en het schoonste tot *f* 5,000!

Zoo lang eene vereeniging van eigenaren, door het gouvernement geholpen, ons de beste stieren van Durham, de schoonste rammen van Dishley en Scheppey en de beste beeren van Hampshire Essex, niet zal doen bekomen;

Zoo lang de landbouwers de noodzakelijkheid niet zullen gevoelen van des winters aan het vee een regelmatig, overvloediger, sappiger en meer afwisselend voeder te geven;

Zoo lang men de ossen en koeijen tot Kersdag toe in de weide zal laten, van koude sidderen, alwaar zij niets anders meer vinden dan een verdord en bevrozen gras, zoolang zal men zich niet mogen verwonderen dat de Belgische runderen van de Londensche markt verstooten worden. En toch is die markt voor ons zoo belangrijk, vermits zij die van Poissy bij Parijs kan vervangen van welke de beschermregten ons afweren.

O Bescherming! Bescherming! Wanneer zult gij ophouden een vijand van den overvloed te zijn? Door eene zonderlinge zinsverbijstering is het woord *overvloed* voor zekere menschen gelijkbeduidend met *geessel* geworden.

Het vraagstuk der paardenfokkerij zal, hopen wij, eerstdaags in Vlaanderen onderzocht worden. Alsdan zullen wij zeggen, dat er sedert het afschaffen der zware vervoeren per as ligtere paarden gevraagd worden dan degene die wij tegenwoordig teelen.

Van het oogenblik af aan dat onze gronden van Veurn-Ambacht zullen verbeterd en droog gelegd zijn, moeten wij dit paardenras bezitten. Maar is het in onze landstreek alwaar de gronden duur zijn, wel in het belang van paarden voor den handel te telen? Zou er niet meer voordeel bestaan in het mesten van ossen?

Onze aansporing om een overvloediger gebruik van zout bij het veevoederen in te voeren, wordt geregtvaardigd door het groot voordeel dat men er in Engeland door bekomt Wanneer daar de ossen en schapen er eene zoo spoedige ontwikkeling bekomen, wie zou dan durven beweren dat er het zout niet zeer krachtig toe bijdraagt? In de paarden- en veestallen, in de schaap- en varkenschotten, overal vindt men groote stukken klipzout aan welk het vee lekt. De Engelschen weten dat het zout een onmisbaar bestanddeel der bewerktuigde ligchamen is.

De gewoonte van aan de best bewezen feiten te twijfelen, bestaat voor al in Frankrijk, alwaar niettegenstaande de proefnemingen gedaan door de H. H. BOUSINGAULT, DAURIER, HUSSEN en DAILLY, en niettegenstaande het voortreffelijk werk van den H. BARRAL, nog schrijvers gevonden worden die op eene ernstige wijze vertellen, dat het niet de moeite waard is om het regt op het zout met $\frac{2}{3}$ te verminderen, alleen om het verbruik er van met 60 % te zien verhoogen! En inderdaad, de vermeerdering van het verbruik zou in de evenredigheid van twee honderd ten honderd geweest moeten zijn om het verlies van accijnsregt te vergoeden. Maar wat beduidt dat? Niets anders dan dat de landbouwers nog de weldadige hoedanigheden van het zout niet hebben leeren kennen, veneens als zij ook nog onwetend zijn in het diepploegen, het drooglegggen enz. Leert de landbouwers; doet hun datgene kennen wat dagelijks in Engeland en in de Vereenigde Staten van Amerika ontstaat, en gij zult het verbruik van zout niet alleen zien opklimmen in evenredigheid der vermindering van het regt, maar ook deze evenredigheid zien te boven gaan. En er zal een dag komen op welken de onbetwistbare nuttigheid van het zout de noodzakelijkheid zal doen gevoelen van dit regt af te schaffen.

In plaats van de bazuin te blazen ter verheerlijking der beschermende regten, overdenkt liever, de woorden van sir ROBERT PEEL, dien doorluchtigen staatsman, welke zijnen roem stelde in het afschaffen der regten die op de stoffen van eerste noodzakelijkheid drukten:

»Het is mogelijk dat ik eenen naam achterlate aan welken naam zich somtijds met »goedwillige gevoelens zal herinneren in de »woonplaatsen van degenen die hun brood »in het zweet huns aanschijns moeten winnen; »wanneer zij hunne uitgeputte krachten zullen »herstellen door een tolvrij voedsel, zullen »zij weten dat zij deze weldaad verschuldigd »zijn aan eene hervorming die op het gevoel »van regt gegrondvest is."

Nooit het zaaizaad vernieuwen, of het slechts van vier of vijf mijlen afstand ontbieden, waar de grond van gelijken aard is en aan dezelfde luchtsgesteldheid onderworpen; is dit wel de middelen verstaan om de graansoorten te verbeteren?

Wat pogingen spant men niet in Engeland in om ditzelfde doel te bereiken! De beste tarwesoorten van Kent en Essex worden naar Australië gezonden, op meer dan drie duizend mijlen afstand van den Engelschen bodem; en aldaar, herschapen in eenen grond van eene wonderbare vruchtbaarheid, geven zij bij hunne terugkomst buitengewoon overvloedige oogsten en van zulke schoone hoedanigheid, dat op de Londensche markt de schoonste tarwesoorten van STAVEL en ROUSSELAERE in West-Vlaanderen tot 1 en $1\frac{1}{2}$ gulden per mudde minder verkocht worden dan deze die gewonnen zijn van zaad uit Australië aangebragt.

Waarom ziet men in Engeland, zoodra de oogsten binnen zijn, de velden zich met eene schijnbare sneeuwlaag bedekken? Van waar dien nevel, terwijl de zon nog de aarde bestraalt? Het is de kalk die overvloediglijk over de landen uitgestrooid aan de velden dezen wintertooi geeft; eene hoogst verrassende tooi voorwaar! want deze akkers worden bij het ploegen gemakkelijker te bewerken zij worden ontzuurd, door salpeterzouten verrijkt en bereiden voor de graan oorten een kloeker

stroo, met talrijker en zwaarder aaren, die op het tijdstip van den oogst het verheugendste aanschijn zullen opleveren.

In Engeland geschiedt het hakken van het zaaizaad met de grootste zorg; men gebruikt daartoe kalk met zout gemengd; en dit is tot nu nog het krachtigste middel tegen den brand der granen.

Nieuwe handelwijze zijn aanbevolen geweest: De blaauwe vitriool en het rattekruid; maar waren deze middelen krachtiger, dan nog zou de voorzigtigheid gebieden van er geen gebruik van te maken. Personen zijn vergeven geweest door het eten van het wild, die zich met deze aldus bereide granen gevoed hadden.

Een overvloedigere oogst is te duur met deze kosten betaald.

Er bestaan in Engeland gronden die verstandig bebouwd twee oogsten per jaar geven (1).

Aldus is het dat men in de paarden boonen na het wieden, in Mei koolrapen zaait die op het einde van November, van 30 tot 40000 n. p. voortreffelijke knollen, tot veevoeder geschikt, geven.

Zoo ook treft men dikwerf omstreeks den 15den Junij een veld aan dat tot de knollenteelt geschikt is en reeds eene rijke snede winterwikken of Incarnaat klaver opgeleverd heeft; of ook een veld, dat van het koolzaad ontbloot, in de maand Julij de scheuten der wortelen toont, die in de lente gezaaid zijn.

Het is aldus eindelijk dat de klaver drie sneden geeft en de graslanden twee (2).

Overvloed van mest, daarin bestaat het geheel geheim om twee oogsten te winnen.

Het schijnt op den eersten aanblik dat de vermeerdering van de hoeveelheid meststoffen zuivere theorie is. De praktijk beantwoordt dit op eene zegepralende wijze. Ziet hier wat deze zegt:

Zaai-peulvruchten op rijen om plantaardigen mest te vormen. Neem stalvoedering aan tot het mesten van vee. De toepassing dezer handelwijze zou het scheuren der weiden toelaten.

Volg de handelwijze van HUXTABLE, die bestaat in het plaatsen van het vee op houten roosters. Daaruit volgt eene betere mest verzameling in de gierputten en ook gezondheid voor het vee.

Voer ook de stalvoedering bij de varkens in, zij geven zeer krachtige vloeibaren mest. Bij den landbouwer MECHI, te Tiptree-Hall in Schotland, die 75 bunders in gebruik heeft, zijn gewoonlijk 200 varkens, welke op eene ouderdom van vierde halve maand verkocht worden, en een gewigt van 75 tot 80 ponden verkrijgen. Het schijnt dat het van al de veesoorten de varkens zijn, die het meeste voordeel geven, indien men zorg heeft de beste rassen uit te kiezen. Een Amerikaansch landbouwkundige COLMAN, zegt dat op het vastte land de varkens mager, dun en van vleesch ontroofd zijn; dat zij geene goede hoedanigheden bezitten maar integendeel een aantal slechte. Indien het gebeurde, zegt hij, dat zulk eene kudde varkens verdronk, dan zoude het verlies toch niet groot zijn!

Maak bij de mest der paarden trouw gebruik van gips, ten einde het uitdampen van ammoniak te beletten. Men heeft berekend, dat mest, gedurende zes maanden aan de lucht en aan de zonnewerking blootgesteld, ongeveer 45 pCt. in waarde verliest.

Al deze middelen, die bij onze naburen in gebruik zijn, vermeerderen aanzienlijk hunne mestvoortbrenging. Zijn dat dan ook theoriën?

(*Akkerbouw* No. 6.)

(1) Bijna alle gronden van Oost-Vlaanderen en bijzonderlijk die van het land van Waas, zijn ook in dit geval; en zij zijn nogthans in het algemeen van eenen slechteren aard dan de gronden van West-Vlaanderen, en Veurn-Ambacht.

(*De Red. van den Akkerbouw*)

(2) Waarom geeft de beemden van Veurn-Ambacht geene twee sneden hooi, zoo als deze die wij in Engeland bemerkt hebben? omdat men hier geen gebruik van de rol maakt, die aan de aarde vastheid geeft; omdat men hier maait langen tijd na het bloeijen van het gras; omdat men noch de hoeveelheid, noch de hoedanigheid mest gebruikt om twee oogsten te bekomen.

De Landbouw van Engeland.

In een Belgisch tijdschrift aan den Landbouw gewijd, *le Moniteur des Campagnes*, is, in eenige volgartikels een overzigt opgenomen over den toestand van den Landbouw in sommige streken van Engeland. Dit overzigt is allerbelangrijkst, ook voor ons Nederlanders, welke nog zooveel van de overzeesche naburen te leeren hebben; vooral ook, omdat hier, met de minste onpartijdigheid, het goede zoowel als het slechtste, dat nog op vele plaatsen bestaat, is opgenomen, en wij ons dus van onze goede als van onze slechte zijde kunnen overtuigen.

De heer MAC. LE DOCTE, de redacteur van *de Moniteur des Campagnes*, laat dit stuk voorafgaan door de navolgende inleiding, welke wij in haar geheel overnemen, omdat zij in vele, zoo niet in allen opzigte, evenzeer op Nederland toepasselijk is, als op Vlaanderen.

Er was een tijd dat België beschouwd werd als de classieke grond van den landbouw. Men was toen gewoon om, als men eene streek wilde aanwijzen waar men altijd iets goeds kon' opdoen, de beide Vlaanderen te noemen, of sommige gedeelten van de provinciën Braband en Henegouwen. In een woord, dit land genoot vroeger eene Europesche vermaardheid. Men had het op den eersten rang geplaatst, niet slechts om de goede wijze van werken die men aldaar volgde, maar ook om den uitmuntenden geest welke er onder den landbouwenden stand heerschte. Hebben de Vlamingen thans nog dien goeden naam, welken hunne naburen hun zoo teregt hadden gegeven? Het zoude aan de Redactie van de *Moniteur des Campagnes* tot groot genoegen verstrekken, zoo zij het publiek in dit aangename denkbeeld mogt laten, maar, schoon het moeite kost om 't te erkennen, het is de eigene schuld der Vlamingers dat er een ontkennend antwoord op die vraag moet gegeven worden. Is het dan waar dat zij den eersten rang niet meer bekleeden, dan alleen in de verbeelding van eenige al te opgewondene personen, waarom hebben zij dan dat eervolle standpunt verloren? De reden is zeer eenvoudig; het oude spreekwoord: *die niet vooruitgaat, gaat achteruit*, geeft de juiste verklaring. Belgie is, wel is waar, vooruitgegaan, maar langzaam; de naburige volken zijn daarentegen met reuzenschreden gevorderd. De Engelschen vooral, die den Vlaamschen landbouw naauwkeurig hebben onderzocht en daaraan de wijze van werken hebben ontleend, om die met verstand toe te passen; de Engelschen, die in Vlaanderen eenige der beste stallen met vee hebben uitgezocht, om daarmede uitnemende rassen te fokken, waartoe de Belgen thans verpligt zijn hunne toevlugt te nemen; zij zijn ons in dien belangrijken tak van voortbrenging verre vooruit gestreefd. En toch hoort men in Vlaanderen gedurig herhalen, dat de landbouwer niet meer te leeren heeft! dat hij het toppunt van volkomenheid heeft bereikt! dat hij geene betere oogsten hebben kan dan die, welke hij thans verkrijgt!.... Waarop loopt die misleiding uit? Zij strekken werkelijk tot nadeel van die belangen, welke zij beweren te bevorderen, want zij bestendigen bij den landbouwer onverschilligheid en werkeloosheid, en beletten hem op de hoogte van den vooruitgang te blijven door hun die zelfvoldoening te geven, welke wij reeds van nature maar al te zeer geneigd zijn in onze eigene verdienste te zoeken.

Statistieke en officieele opgaven bewijzen, dat de gemiddelde opbrengst van tarwe, in sommige streken van Engeland, tot 40 ned. mudden per bunder bedraagt. In Belgie acht men zich zeer gelukkig, als men eene opbrengst van 25 tot 28 mudden verkrijgt. Wat zeggen onze landbouwers van dit groote verschil? Zij achten zulks onmogelijk, en het is niet zonder redenen!

Dit woord vooraf, was noodzakelijk om de belangrijkheid goed te begrijpen, der navolgende brieven over den Engelsche Landbouw met wier mededeeling hier een' aanvang gemaakt wordt.

Die brieven zijn afkomstig van onderscheidene bevoegde personen, die door den uitgever van het Engelsche dagblad de *Times*, belast zijn geworden, een onderzoek in te stellen, naar den toestand van den landbouw in verschillende streken van Groot-Brittannie. Zij zijn ten getale van vijf en twintig uit dat dagblad overgenomen, doch daar zij al te uitgebreid zijn om hier in hun geheel te worden opgenomen, zoo is het belangrijkste, dat meer bijzonder onzen landbouw betreft, daaruit getrokken, in de hoop dat zij bij onze lezers belangstelling zullen vinden, en dat deze daarin wenken zullen aantreffen, waarvan zij een voordeelig gebruik kunnen maken.

1ste BRIEF.

Aylesburij in het graafschap Buckingham 19 Januarij 1850.

Bij het geven van een verslag van den landbouw, in de verschillende streken van Engeland, is 't vooral noodzakelijk, dat duidelijk den oorsprong en het doel worde uiteengezet, van de taak die hier is opgevat, en dat de regel bekend gemaakt wordt waarvan men hier is uitgegaan.

Gedurende de laatste maanden van 1849, waren de graanprijzen zoo aanmerkelijk gedaald, dat de landbouwende bevolking ernstig bevreesd begon te worden. Op die vrees heeft men geen acht geslagen, of haar naar verkiezing aan de eene of andere reden toegeschreven; en toch kan men niet ontkennen dat zij werkelijk bestaat. Van den anderen kant hebben de verbruikers zich verheugd over den lagen prijs der granen. Dus is er een conflict ontstaan, tusschen belangen en verwachtingen; het verstand zegt het echter, en het algemeen welzijn vordert het, dat dit hoe eerder hoe beter uit den weg worde geruimd. Maar hoe dit te bewerkstelligen? Men heeft gemeend dat het eenige middel om licht te verspreiden over deze moeijelijke vraag, bestond in eene nasporing der feiten, in een onmiddellijk en bepaald onderzoek van den toestand van den landbouw, van de vorderingen die hij als wetenschap gemaakt heeft; van de bezuinigingen bij zijne uitoefening ingevoerd; van het gebruik hetwelk in het algemeen gemaakt is van de kapitalen bestemd tot exploitatie van den grond. Ziedaar hetgeen aanleiding tot dezen arbeid heeft gegeven; zij is gegrond op de bekende waarheid: *dat één feit meer af doet dan duizend redeneringen.* Het doel daarvan is om op een naauwkeurig onderzoek der zaken, zoo als zij bestaan een beginsel te bouwen, dat de belangen van den landbouw met de stoffelijke behoeften der natie vereenigen kan.

De nasporingen welke gedaan zijn, strekken zich uit en over het geheele bedrijf van den landbouw, en over elken tak van kultuur. De bijzonderheden der exploitatie, zoowel wat den eigendom aangaat als wat den pachter of den landbouwer betreft, hebben het onderwerp uitgemaakt van een naauwkeurig onderzoek; telkens wanneer er schadelijke handelwijzen werden aangetroffen of verwaarloosde hulpbronnen, is het publiek daarop opmerkzaam gemaakt, ten einde die dan te kunnen beoordeelen. De lasten zijn niet vergeten die op het land drukken en de betrekkingen die er bestaan tusschen de verschillende standen aan de bewerking van den grond verbonden, alles wat, in een woord, hoe dan ook, met de productie in verband staat.

Vooraf het plan op te geven van zulk eene uitgebreiden arbeid, zoude moeijelijk en misschien nutteloos zijn. De aardrijkskundige verdeeling van het rijk van Groot Brittanniën moest ons welligt nopen de eene provincie voor, de andere na, afzonderlijk te behandelen; maar daardoor zouden het werk bovenmate vergroot en de opneming daarvan in een dagblad te moeijelijk worden. Daarenboven, eene goede wijze van behandeling vereischt eene meer wettige orde en het schijnt dus verstandiger om, beurtelings iedere afzonderlijke toepassing van de menschelijke arbeid, in oogenschouw te nemen. Aan dit beginsel getrouw, zullen de streken van Engeland waar dezelfde wijzen van bewerken in zwang is, achter elkander nagegaan worden, door b. v. eene gezette en volledige studie te maken van den akkerbouw, de veeteelt en de melkerij. Men weet het, dat ten gevolge van eene geheel natuurlijke verdeeling van den arbeid, verschillende streken ook verschillende producten opleveren; dat het graan den rijkdom uitmaakt van de eene streek, de veestapel dien van eene naburige, terwijl de melkerij de hoofdbron is van den voorspoed op een ander punt. Andere onderscheidingen zullen zich in den loop dezer nasporingen voordoen; doch men zal echter geene nieuwe trachten te maken; want het eenige doel is om eene zoo duidelijk mogelijke voorstelling te geven van den toestand van den landbouw in dit land.

De verbeteringen welke de wetenschap nog kan aanbrengen in het bewerken van den grond zijn voorzeker aanzienlijk. Het is echter gevaarlijk zich al te zeer te bepalen bij de uitzigten in de toekomst. Laten wij ons hier dus beperken bij het nasporen van den uitslag waarmede, en de uitgebreidheid der schaal waarop de wijze van bewerking als voordeelig erkend, zijn toegepast. Het zal dus hier de plaats zijn de voornaamste kenmerken op te geven van de stelsels die tegenwoordig in zwang zijn.

Als eene allereerste noodzakelijkheid komt hier al aanstonds, het *drooglеggen* (draineren) in aanmerking. Overal waar de grond de eigenschap bezit van geen water *door te laten*, moet men noodwendig, door kunstmiddelen, den afloop bevorderen van het vocht, dat zich om de wortels der planten verzamelt en dat aldaar staan blijvende, haren groei belemmert en de behoorlijke werking der meststoffen belet door eene al te lage graad van warmte te onderhouden en den vrijen toegang der lucht te verhinderen. Wanneer daarentegen het land eenmaal behoorlijk is drooggelegd, dan verdeelt de regen zich gelijkmatig door den grond, overal zijn vruchtbaarmakend vermogen mededeelende, om vervolgens af te vloeijen langs de natuurlijke wegen die hem inzuigen. De lucht baant zich met den regen zijne weg en brengt de wijze waarop de aarde, geholpen door de meststoffen, den overvloedigsten oogst oplevert, tot volkomenheid.

Bij het drooglеggen is volstrekt noodzakelijk het ploegen op groote diepte. Onderscheidene wijzen zijn beproefd om dat doel te bereiken. Bij groote boerderijen, waar men over een genoegzaam aantal paarden kan beschikken, bezigt men ploegen met scherpsnijdende kouters; op kleine hoeven gebruikt men de spade, dat zonder tegenspraak den besten uitkomst geeft.

Als deze voorloopige bewerkingen zijn volbragt, dan is de grond geschikt om met voordeel bearbeid te kunnen worden.

Om het ploegen gemakkelijk te maken, is het noodzakelijk om alles wat daaraan hinderlijk is uit den grond weg te nemen; de velden moeten uitgestrekt genoeg zijn om paardenarbeid te veroorloven; er moeten geschikte wegen voorhanden zijn, om de producten en den mest met zoo weinig kosten mogelijk te kunnen vervoeren. Voor iedere hoeve moet de luchtgesteldheid en de ligging in aanmerking genomen worden. Wanneer de luchtgesteldheid gunstig is voor de gewone landbouwgewassen, dan is het zaak de teelt daarvan naar de vraag te regelen en zooveel mogelijk de middelen gemakkelijk te maken om die naar volkrijke plaatsen te vervoeren.

Behalve deze voorzorgen moet men zoo zuinig mogelijk, het verbruik van gras en groen voeder door het vee regelen, men dient te zorgen voor eene voldoende mestwinning; voor het behandelen van den oogst: en voor het gebruik van werktuigen die het best geschikt zijn om het zaad gereed te maken voor de markt.

De groote zaak bij den landbouw, is na het drooglеggen, het winnen van den mest. Hoe krachtiger het voedsel is, dat aan het vee gegeven wordt, des te grooter is het vruchtbaarmakend vermogen van den mest welke dit oplevert. Een gemengd voeder, zoo als de lijnkoeken, afgewisseld met groen voeder, wordt gehouden voor een uitmuntend middel om op eene zuinige wijze de veeteelt te bevorderen en te gelijkertijd den mest te verbeteren.

Warmte en beschutting geven insgelijks bezuiniging in het voedsel. Het is bij gevolg noodzakelijk, dat de landbouwer genoegzaam ruime stallen heeft, die zoodanig gebouwd zijn, dat men gemakkelijk het geheel kan overzien, voor de mest-winning kan zorgen en het onmogelijk maken, dat de geringste hoeveelheid vaste of vloeibare meststoffen verloren gaat.

De ontdekking van gemakkelijk vervoerbare meststoffen, zoo als van de beenderen en de guano, heeft het telen van voederplanten zeer uitgebreid en, in verband met het aanwenden van goedkoop veevoeder, aan den landbouwer gelegenheid gegeven om zijnen veestapel te vergrooten. De toestand der landbouwers is zoodoende verbeterd, door een meer uitgebreid gebruik te maken van kapitalen, geregeld door de vorderingen der wetenschap.

Elk nommer der landhuishoudelijke Tijdschriften behelst nieuwe bewijzen tot het staven van de noodzakelijkheid voor den landbouwer om meer kapitaal en meer wetenschap te gebruiken en over de landeigenaren om deze meer te gemoet te komen.

Men heeft zich hier derhalve vooral voorgesteld om na te gaan in hoeverre die volstrekt noodwendige regels werd opgevolgd en in hoeverre de landeigenaar en de pachter hunne wederzijdsche verpligtingen inzien.

Na aldus te hebben uiteengezet op welken grondslag dit onderzoek is ingesteld, wenschte men tevens te verklaren in welken geest dat ten einde is gebragt. Terwijl hier slechts feiten worden opgegeven, zal men zich niet wagen aan het uiten van meeningen, dan nadat er genoegzame gronden tot ondersteuning daarvan zullen bijeenverzameld zijn. De belangen van den landbouw moeten niet beschouwd worden geheel afgezonderd van de staatkunde. Er zal gezwegen worden over de beschermende regten aan den eenen kant en over den vrijen handel aan den anderen, totdat de wezenlijke toestand is onderzocht dier streken, welke sinds eenigen tijd het meeste klagen. In navolging van den geneesheer,

door wien eerst die deelen worden onderzocht welke het hevigst zijn aangedaan, zijn in de eerste plaats die landeigenaars en pachters bezocht, welke de ergste klagten hebben aangeheven; en deze taak is met die kieschheid vervuld, welke men in soortgelijke omstandigheid voor zich zelven zoude verlangen. Het is moeijelijk om in het algemeen met naauwkeurigheid te bepalen, tot hoe ver men zich in de zaken van zijnen buurman mag mengen, maar bij de luide kreten die men telkens bij vernieuwing verneemt, moet alle vrees op dit punt ter zijde gesteld worden.

Zij die het publiek beangstigd hebben door hunne klagten, kunnen het niet euvel opnemen dat men de oorzaken daarvan opzocht. Zeker zal men alzoo bij de landbouwende klassen vertrouwen en openhartigheid ontmoeten. Dit werk is zoowel in het belang van den landbouwer als ter onderrigting van het algemeen ondernomen. Onze nasporingen zijn te Aylesburij aangevangen omdat het graafschap Buckingham zich aan het hoofd der bewegingen gesteld heeft, die het gevolg van de lage granen prijzen waren. Het komt ons overigens geschikt voor om den strijd te openen daar ter plaatse waar de aanhangers der beschermende regten zoo wel als die van den vrijen handel al hunne krachten hebben ontwikkeld zonder dat zij zich op het veld der ondervinding en der getrouwe waarneming hebben begeven. (*Vervolg hierna.*)

Berigten.

Uit de haven van Harlingen zijn in 1850 uitgevoerd.

Boter (eetb.)	9,636,324 p.	Haver. . . .	3,842 l.
Kaas . . .	2,136,475 »	Boonen . . .	385 »
Chicor. wortelen. . .	629,000 »	Aardappelen .	344 »
Olie van plat en rond zaad. . .	1,115 v.	Ossen, stieren, koeijen, kalv.	10,046 st.
Ruw vlas .	828,900 »	Varkens. . .	3,456 »
Tarwe . .	1,057 l.	Schap. en lammeren . . .	38,095 »
		Paarden. . .	61 »

(*Amst. Ct.*)

Van onderscheidene kanten wordt melding gemaakt van de duurte der landerijen. Ook hier en in de omstreken worden dezelve hoe langer zoo meer tot eene ontzaggelijke hoogte opgevoerd. Boerenplaatsen, welke voor eenige jaren *f* 10 à *f* 15,000 opbragten, brengen tegenwoordig de dubbele som op, zoodat over eene geheele plaats gerekend, voor den bunder van *f* 600 tot *f* 800 besteed wordt, met nog eene vaste jaarlijksche eigendomshuur van *f* 8 tot *f* 10.

Voor eenige dagen is voor eene boederij, staande onder Uithuizen, met ruim honderd bunders land, de aanzienlijke som van *f* 82,000 geboden, zonder toeslag te krijgen. Een eigendom, welke jaarlijks ruim 360 gulden opbrengt, heeft ruim *f* 18,000 opgebragt, zoodat, de gewone onkosten daarbij gerekend, de kooper nog geen 2 pCt. kan maken. Alles duidt intusschen aan, dat in deze provincie onder den landbouwenden stand veel welvaart heerscht. (*N. Rott. Ct.*)

Gieten, 8 Feb. Als bijdrage tot de verschijnselen van dezen zachten winter kan dienen, dat in de laatste dagen van Januarij in het dak eener schuur te Eekst een vogelnest is gevonden met *tien* eijeren. Het gedurig uit- en invliegen in eene opening gaf eenen liefhebber van het pluimgedierte aanleiding tot deze ontdekking.

Verkooping van de Kirkleavingtonsche Kudde korthoornig Vee.

Onder dezen titel vond ik onlangs in eene oude Engelsche Courant, *New-Castle Journal* van 11 Mei 1850, die mij toevallig in handen kwam, een verslag van eene verkoop van rundvee, natuurlijk even oud als de Courant zelve; maar niet te min, in mijn oog, belangrijk genoeg, om een plaatsje in deze te verdienen.

Het voornaamste, dat mij in dit verslag trof, is de verbazende sommen, die de koopers durfden besteden, die tevens bewezen, hoe hoog de heer *Bates*, tot wiens nalatenschap deze kudde behoorde, als veefokker aangeschreven stond, welk eene erkende waarde zijne kudde had, en tot welke resultaten een rationeel en met zorg gedreven veredeling, zoo al niet dadelijk, dan toch op den duur leiden kan.

De Kirkleavingtonsche kudde bestond uit 68 stuks stieren en koeijen, oud en jong, die met elkander de enorme som van *f* 54,572 50 opbragten. — De eerste 20 koeijen die aangeboden werden, golden gezamenlijk *f* 12,411 of gemiddeld ieder *f* 620.55. (*Amst. Ct.*)

DRUKFOUT.

In de staat, aanwijzende de bezoldiging der Hoogleeraren enz. aan 's Rijks veeartsenijschool, geplaatst in het voorgaande nommer, staat de heer VAN LIDTH DE JEUDE met eene jaarwedde van *f* 4200: dit moet zijn *f* 2200.

Zamenkomsten van Landbouw Vereenigingen (in Februarij en Maart.)

? Feb. Te GENDERINGEN Verg. van Afd. Bergh van de Geld. M. v. L.

6 Maart. Te RENKUM Vergad. der Afd. Neder-Veluwe van de Geld. M. v. L.

22—24 Maart. Te DORDRECHT Tentoonstelling der Maatschaapij Dordrechts Flora.

29 Maart. Te ELST Verg. en Veekeur der Afd. Over-Betuwe van de Celd. M. v. L

? Maart. Te WEHL Vergad. der Afd. Lijmers van de Geld. M. v. L.

Marktprijzen.

GRONINGEN, 7 Februarij.

Tarwe. Oude Bak 72 ℔ *f* 7 50; Oml. N. 68 ℔ *f* 5.90; dito 70 ℔ *f* 6.30; dito 72 ℔ *f* 6.70; Old. 68 ℔ *f* 5.60; dito 70 ℔ *f* 6.00; dito 72 ℔ *f* 6 40. — *Rogge.* O. Inlands. 66 ℔ *f* 5.00; dito 68 ℔ *f* 5.30; dito 70 ℔ 5.60; dito N 64 ℔ *f* 4 40. — N. *Boekweit* Gr. Zand 62 ℔ *f* 5.30; dito 64 ℔ 5.60; dito 66 ℔ *f* 5.90; Zw. Zand 64 ℔ *f* 5.40; Veen 64 ℔ *f* 5.20. — N. *Gerst.* Winter 52 ℔ *f* 3.35; dito 54 ℔ *f* 3.70; dito 56 ℔ *f* 4.00; Zomer 56 ℔ *f* 3.60; dito 58 ℔ *f* 3.90; Knobbe 60 ℔ *f* 4.00; dito 62 ℔ *f* 4.30. — N. *Haver.* Dikke 38 ℔ *f* 2.35; dito 41 ℔ *f* 2.50; dito 44 ℔ *f* 2.75; dito 47 ℔ *f* 3.00; dito 50 ℔ *f* 3.25; Bl. Voer 36 ℔ *f* 2.15; dito 38 ℔ *f* 2.30; dito 40 ℔ *f* 2.45; Zw. Voer 36 ℔ *f* 2.10; dito 38 ℔ *f* 2.25; dito 40 ℔ *f* 2.40. — *Boonen.* Paardeb. *f* 4.75 à *f* 5. — *Gort.* Grove p. m. *f* 6.75 à 7.00; Parel 100 N. ℔ *f* 9.50 à *f* 11. — *Koolzaad* *f* 9.25 à *f* 10.40. — G. *Mosterdzaad* *f* 5.00 à 9.00. — *Boter:* ⅛ ton *f* 15¼.

Tarwe over 't geheel niet williger en weinig in omgegaan. — Oude Rogge prijshoudend; Nieuwe dito meer aan en niet dan iets lager te plaatsen. — Boekweit als genoteerd wel te plaatsen. — Gerst als voren. — Beste Dikke Haver als voren; bij soorten slapper en moeijelijk te verkoopen. — Boonen in een doen. — Gort stil. — Zaden genoegzaam zonder handel.

AMSTERDAM, 10 Februarij.

Tarwe bij vorige prijzen: 129 ℔ b. Pools. *f* 275; 124 ℔ n. Zeeuws. *f* 225; 127, 128 ℔ Rijn *f* 235; 122 ℔ n. Gron. *f* 192. — Gedroogde *Rogge* met goede handel, ook ter binnenl. verzending, andere soorten stil; 127 ℔ Pruis. *f* 185; 115 ℔ gedroogde *f* 118 bij partij; 118 ℔ n. Archangel *f* 150 bij partij; 125 ℔ o. Anclammer *f* 185; 116 ℔ gedroogde *f* 142. — *Garst* in een doen; 115 ℔ j. Deensche *f* 138; 113 ℔ p. n. Dito *f* 144 aan de molen. — *Boekweit* in een doen; 120 ℔ Rozend. *f* 190; 114 ℔ p. Frans. *f* 155. — *Koolzaad* dadelijk en op het voorjaar onveranderd; najaar flaauwer; op 9 vat dadelijk 56 £; in April 56½; Sept. 55 £; Oct. 55, 55½ £; Nov. 55½ £. — *Lijnzaad* in een doen; 109, 110 ℔ Petersb. *f* 295; 112 ℔ Dantz. *f* 280.

UTRECHT, 8 Februarij.

Tarwe *f* 6.00 à *f* 7.40. — *Rogge* *f* 5 50 à *f* 5.75. — *Garst* *f* 4.10 à *f* 4.60. — *Boekweit* *f* 6.20 à *f* 6 50. — *Haver* *f* 2.50 à *f* 3.00. — *Witteboonen* *f* 9.00 à *f* 10.50. — *Groene Erwten* *f* 8.00 à *f* 11.50; *Graauwe Erwten en Cap.* *f* 10.50 à *f* 12.75. — *Boter* *f* 0.80 à *f* 1.04 het pond. — *Kaas* *f* 32 à *f* 36 de 100 pond. — *Aardappelen* *f* 2.20 à *f* 2.75.

Aankondigingen.

Te Arnhem, *bij G. J. THIEME*, Boekdrukker.